

11-12 maja 2026 roku
Białystok – Tykocin

Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego w Białymstoku
Muzeum w Tykocinie

colloquia
orientalia
bialostocensia

LITERATURA/HISTORIA

PROGRAM

XV Ogólnopolska Konferencja Naukowa
z cyklu:

„Żydzi wschodniej Polski”
Seria III

ŻYDZI EUROPY WSCHODNIEJ: REINTERPRETACJE DZIEDZICTWA

**FORMY PAMIĘCI ŻYDOWSKIEGO ŚWIATA
W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ**

INSTYTUCJA KULTURY
WOJEWÓDZTWA
PODLASKIEGO
WSPÓLPROWADZONA
PRZEZ MKiDN

Na okładce:

Samuel Hirszenberg (1865–1908), *Positek w miejskim ogródku*, przed 1908 r.

KATEDRA BADAŃ FILOLOGICZNYCH „WSCHÓD – ZACHÓD”
WYDZIAŁ FILOLOGICZNY UNIwersYTETU W BIAŁYMSTOKU
KSIĄŻNICA PODLASKA IM. ŁUKASZA GÓRNICKEGO W BIAŁYMSTOKU
MUZEUM W TYKOCINIE
ODDZIAŁ MUZEUM PODLASKIEGO W BIAŁYMSTOKU

XV Ogólnopolska Konferencja Naukowa
z cyklu:

„Żydzi wschodniej Polski”. Seria III:

**ŻYDZI EUROPY WSCHODNIEJ:
REINTERPRETACJE DZIEDZICTWA**

Temat spotkania:

**FORMY PAMIĘCI
ŻYDOWSKIEGO ŚWIATA
W EUROPIE
ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ**

PROGRAM

colloquia
orientalia
bialostocensia

LITERATURA/HISTORIA

Białystok–Tykocin • **11–12 maja 2026** roku

ZAGADNIENIA BADAWCZE KONFERENCJI:

- Kategoria pamięci w XX- i XXI-wiecznych badaniach nad światem Żydów środkowo- i wschodnioeuropejskich.
- Literackie i artystyczne formy pamięci, zapamiętywania, ekspresji pamięci.
- Judaizm a pamięć żydowska w Europie Środkowo-Wschodniej.
- Zapamiętywanie, rekonfiguracje pamięci, wypieranie, zapomnianie, niepamięć w doświadczeniach Żydów środkowo- i wschodnioeuropejskich.
- Żydzi Białegostoku, Tykocina i Podlasia: specyfika ich pamięci kulturowej.
- Zagłada a pamięć, doświadczenia historii a pamięć.
- Kultura jako forma pamięci żydowskiej na europejskim Wschodzie.
- Życie jako cykl aktów zapamiętywania: jednostka, rodzina, społeczność, naród jako elementy procesu zapamiętywania i zapomniania.
- Nieżydowska pamięć o społecznościach żydowskich: formy ekspresji w Europie Środkowo-Wschodniej.
- Polska i Erec Israel jako fenomeny z imaginariem żydowskiej wyobraźni.
- Żydowskie księgi pamięci i ich recepcja, tłumaczenia, znaczenie.
- Dzieje badań nad pamięcią Żydów środkowo- i wschodnioeuropejskich: style, metodologie, perspektywy.

PLAN OBRAD KONFERENCJI

11 maja, poniedziałek: obrady w Książnicy Podlaskiej w Białymstoku, ul. M. Curie-Skłodowskiej 14A

9.00–14.00 – obrady plenarne w Książnicy Podlaskiej im. Łukasza Górnickiego

14.00–15.00 – przerwa obiadowa

15.00–19.00 – obrady w Panelu I i Panelu II

12 maja, wtorek: zwiedzanie Synagogi, obrady w Domu Talmudycznym w Tykocinie; Muzeum w Tykocinie Oddział Muzeum Podlaskiego w Białymstoku, ul. Kozia 2, Tykocin

8.30 – zbiórka pod wejściem głównym do Książnicy Podlaskiej i wyjazd autokarem do Tykocina (prosimy o punktualne przybycie!)

9.30–10.30 – zwiedzanie Synagogi

10.30–15.30 – obrady plenarne w Domu Talmudycznym

15.30–17.00 – zwiedzanie miasta/obiad

17.00 – wyjazd autokarem do Białegostoku

Języki konferencji: polski, języki kongresowe.

Czas wystąpień: maksymalnie **20 minut**.

Delegacje: stemplowane 1. dnia sesji w Książnicy Podlaskiej.

Materiały z sesji w roku 2026 zostaną opublikowane w roku 2027 w Naukowej Serii Wydawniczej „Colloquia Orientalia Bialostocensia” (jako XV tom „Studiów Żydowskich”), wydawanej przez Książnicę Podlaską oraz Katedrę Badań Filologicznych „Wschód – Zachód”.

KOMITET ORGANIZACYJNY KONFERENCJI

- Prof. **Jarosław Ławski**, Katedra Badań Filologicznych „Wschód–Zachód”, Wydział Filologiczny UwB – *Przewodniczący*
- Dyr. **Iwona Gawel**, Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego – *Przewodnicząca*
- Dr **Krzysztof Jodczyk**, Muzeum w Tykocinie – *Przewodniczący*
- Prof. **Anna Janicka**, Katedra Filologicznych Badań Interdyscyplinarnych UwB
- Dr **Ewelina Feldman-Kołodziejuk**, Zakład Literatur Ameryki Północnej UwB
- Dr **Dariusz Piechota**, Wydział Filologiczny UwB
- Dr **Agnieszka Trzeźniewska-Nowak**, Wydział Filologiczny UwB
- Dr **Łukasz Zabielski**, Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego
- Dr **Kamil K. Pilichiewicz**, Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego
- Dr **Michał Siedlecki**, Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego

KOMITET NAUKOWY CYKLU BADAWCZEGO „ŻYDZI EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ”:

- Prof. **Lucyna Aleksandrowicz-Pędich** – Uniwersytet SWPS w Warszawie
- Dr **Helena Datner** – Żydowski Instytut Historyczny w Warszawie
- Prof. **Alan Duben** – Uniwersytet w Stambule, Turcja
- Dr **Anna Frajlich** – Nowy Jork, Stany Zjednoczone
- Dyr. **Iwona Gawel** – Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego
- Pan **Mark Halpern** – Nowy Jork, Stany Zjednoczone
- Prof. **Daniel Kalinowski** – Uniwersytet Pomorski w Słupsku
- Prof. **Anna Janicka** – Uniwersytet w Białymstoku
- Prof. **Jarosław Ławski** – Uniwersytet w Białymstoku
- Prof. **Dariusz Konrad Sikorski** – Uniwersytet Gdański
- Prof. **Maciej Tramer** – Uniwersytet Śląski w Katowicach
- Pani **Alena Yavorska** – Muzeum Literatury w Odessie
- Dr **Tomasz Wiśniewski** – Stowarzyszenie Muzeum Żydów Białegostoku

KOMITET ORGANIZACYJNY OKN „ŻYDZI WSCHODNIEJ POLSKI” Seria XV: FORMY PAMIĘCI ŻYDOWSKIEGO ŚWIATA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

Katedra Badań Filologicznych „Wschód – Zachód”
Wydział Filologiczny Uniwersytetu w Białymstoku
Plac NZS-u 1, 15-420 Białystok
Tel. +48 664 057 370 lub 85 745 74 68,
jlawski@wp.pl, j.lawski@uwb.edu.pl

Odnowiona Synagoga i odbudowany Dom Talmudyczny jako siedziba świeżo utworzonego Muzeum w Tykocinie (druga połowa lat 70. XX w.)

11 MAJA 2026 (PONIEDZIAŁEK)

Miejsce obrad: Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego,
– Gmach Główny, ul. M. Curie-Skłodowskiej 14a, GALERIA „PARTER”
– Od godz. 15.00 do 19.00 także sala „Książniczka” na I piętrze
(obok Czytelni Główniej)

I. UROCZYSTA INAUGURACJA KONFERENCJI

Godz. 9.00–9.20

Otwarcie Konferencji „Formy pamięci żydowskiego świata”

Powitanie gości: Prof. **Jarosław Ławski** (UwB, Białystok)

Dyr. **Iwona Gawęł** (Książnica Podlaska)

Dr **Krzysztof Jodczyk** (Muzeum w Tykocinie)

Otwarcie Konferencji: Prof. **Lucyna Aleksandrowicz-Pędich** (SWPS, Warszawa)

Informacje organizacyjne: Dr **Łukasz Zabielski** (Książnica Podlaska)

II. OBRADY PLENARNE – Część I

Godz. 9.20–11.20

Prowadzenie: Prof. **Anna Janicka** (UwB, Białystok)

Kustosz **Anna Lebet-Minakowska** (Muzeum Narodowe w Krakowie)

1. Prof. **Lucyna Aleksandrowicz-Pędich** (SWPS, Warszawa)
Polsko-żydowskie wspomnienia o rodzinie na tle pamięci kulturowej – „Self-Portrait with Parents and Footnotes” autorstwa Annette Aronowicz
2. Prof. **Adam Regiewicz** (UJD, Częstochowa)
Narracyjność pamięci. Uwagi na marginesie lektury „Czarnej torebki” Agaty Tuszyńskiej
3. Dr **Ewa Węgrzyn** (UJ, Kraków)
Strażnicy utraconego świata: ziomkostwa Żydów polskich w Izraelu
4. Prof. **Daniel Kalinowski** (Uniwersytet Pomorski w Słupsku)
Konfrontacja z pamięcią. „Obecność” Lesliego Barucha Brenta w Koszalinie
5. Dr hab. **Dariusz K. Sikorski**, prof. UG (Gdańsk)
Różnorodność żydowskiej pamięci? Antropologia pamięci „Narodu”

Dyskusja: 11.00–11.20

Przerwa: 11.20–11.40

III. OBRADY PLENARNE – Część 2

Godz. 11.40–14.00

Prowadzenie: Prof. **Adam Regiewicz** (UJD, Częstochowa)
Dr hab. **Dariusz K. Sikorski**, prof. UG (Gdańsk)

1. Kustosze **Anna Lebet-Minakowska** (Muzeum Narodowe w Krakowie)
Opracowanie i popularyzacja zbiorów judaistycznych Muzeum Narodowego w Krakowie jako przykład upamiętnienia Żydowskiego Świata w Europie Środkowo-Wschodniej
2. Dr **Kinga Fink** (UR, Rzeszów)
Między asymilacją a zapomnieniem. Szalitowie z Drohobycza w polskojęzycznej prasie galicyjskiej i międzywojennej
3. Dr **Wiesław Przybyła** (AHE, Łódź)
„W gęstych lasach” Zmitroka Biaduli opowieścią o białoruskich Żydach, którzy żyli po swoim
4. Dr **Michał Ceglarek** (AHE, Łódź)
Doświadczenie historii. Biografia Jana Holcmana
5. Dr **Jan Miklas-Frankowski** (UG, Gdańsk)
Reportaż wobec pamięci prostetycznej. Przypadek polsko-żydowski

Dyskusja: 13.20–14.00

IV. PRZERWA OBIADOWA

Godz. 14.00–15.00

Wnętrze Synagogi w Tykocinie, fot. sprzed 1939 r.
(z zasobów Instytutu Sztuki PAN autorstwa Szymona Zajczyka)

Zygmunt Bujnowski (1895–1927), *Stara Synagoga w Tykocinie*, 1926

V. OBRADY PANELOWE

Godz. 15.00-19.00

PANEL I:

Literatura, słowo, pamięć – pierwsza część obrad

Galeria Parter

Godz. 15.00–17.00

Powitanie: Prof. **Lucyna Aleksandrowicz-Pędich** (SWPS, Warszawa)
Dr **Ewelina Feldman-Kołodziejuk** (UwB, Białystok)

1. Prof. **Joel J. Janicki** (Soochow University, Tajpej, Tajwan) [*online*]
Close Encounters: Niemcewicz's Fears and Fancies in Moszkopolis
2. Dr **Maciej Krzemiński** (PANS, Włocławek)
„Tragedia zawiedzionej ufności” – wojenne sceny i ich ślady w opowiadaniach Moniki Kotowskiej
3. Dr **Kamil K. Pilichiewicz** (Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego)
Getto-Jerozolima Mirona Białoszewskiego
4. Mgr **Zita Kološevska** (Wilno) [*online*]
Kopiści białostoccy. Wątek wileński w świetle materiałów archiwalnych

Przerwa: 16. 40–17.00

PANEL I:

druga część obrad

Godz. 17.00–18.30

Powitanie: Dr hab. **Magdalena Waligórska** (Humboldt-Universität zu Berlin)
Dr **Maciej Krzemiński** (PANS, Włocławek)

1. Mgr **Katarzyna Płońska** (UMK, Toruń)
Polska literatura współczesna jako forma pamięci o Zagładzie wschodnioeuropejskich Żydów?
2. Mgr **Agata Czapiewska** (UMK, Toruń)
Między snem, rzeczywistością i mitem. Kracjonizm a mityzacja w „Republice marzeń” Brunona Schulza

3. Mgr **Katarzyna Wasilewska** (UwB, Białystok)
Tożsamość w cieniu Zagłady. Strategie autobiograficzne Zuzanny Rabskiej w rękopisie „Kartka z pamiętnika”
4. Lic. **Zofia Krzak** (UŚ, Katowice)
Pamięć poety. Utwór „Zuzanna w kąpielni” Józefa Łobodowskiego jako reminiscencja dawnej znajomości

Dyskusja: 18.20–19.00

PANEL II:

Kultura, historia, pamięć – pierwsza część obrad

Sala „Książniczka” na I piętrze (naprzeciwko Czytelnii Głównej)

Godz. 15.00–17.00

Prowadzenie: Dr **Kinga Fink** (UR, Rzeszów)
Dr **Ewa Węgrzyn** (UJ, Kraków)

1. Dr **Przemysław Zarubin** (Muzeum Krakowa – Oddział Stara Synagoga)
Formy upamiętnienia dziedzictwa krakowskich Żydów w Muzeum Krakowa – Oddział Stara Synagoga (tradycje i plany na przyszłość)
2. Dr **Marta Kowerko-Urbańczyk** (CASE, Centrum Analiz Społeczno-Ekonomicznych)
Strategie narracyjne wobec „miejsc po getcie”: „Stacja Muranów” Beaty Chomątowskiej, „Podziemny Muranów” Jacka Leociaka i „Ostatni Białystoker” Marty Sawickiej-Danielak
3. Dr **Ina Sorkina** (UW, Warszawa)
Żydowskie rzeczy osobiste i ich „drugie życie” po Holokauście w byłych sztetlach Białorusi
4. Mgr **Marharyta Kazhaneuskaya** (UW, Warszawa)
Między codziennością a odrębnością: Żydzi Głębokiego w oczach nieżydowskich mieszkańców

Przerwa: 16.40–17.00

PANEL II: druga część obrad

Godz. 17.00–18.30

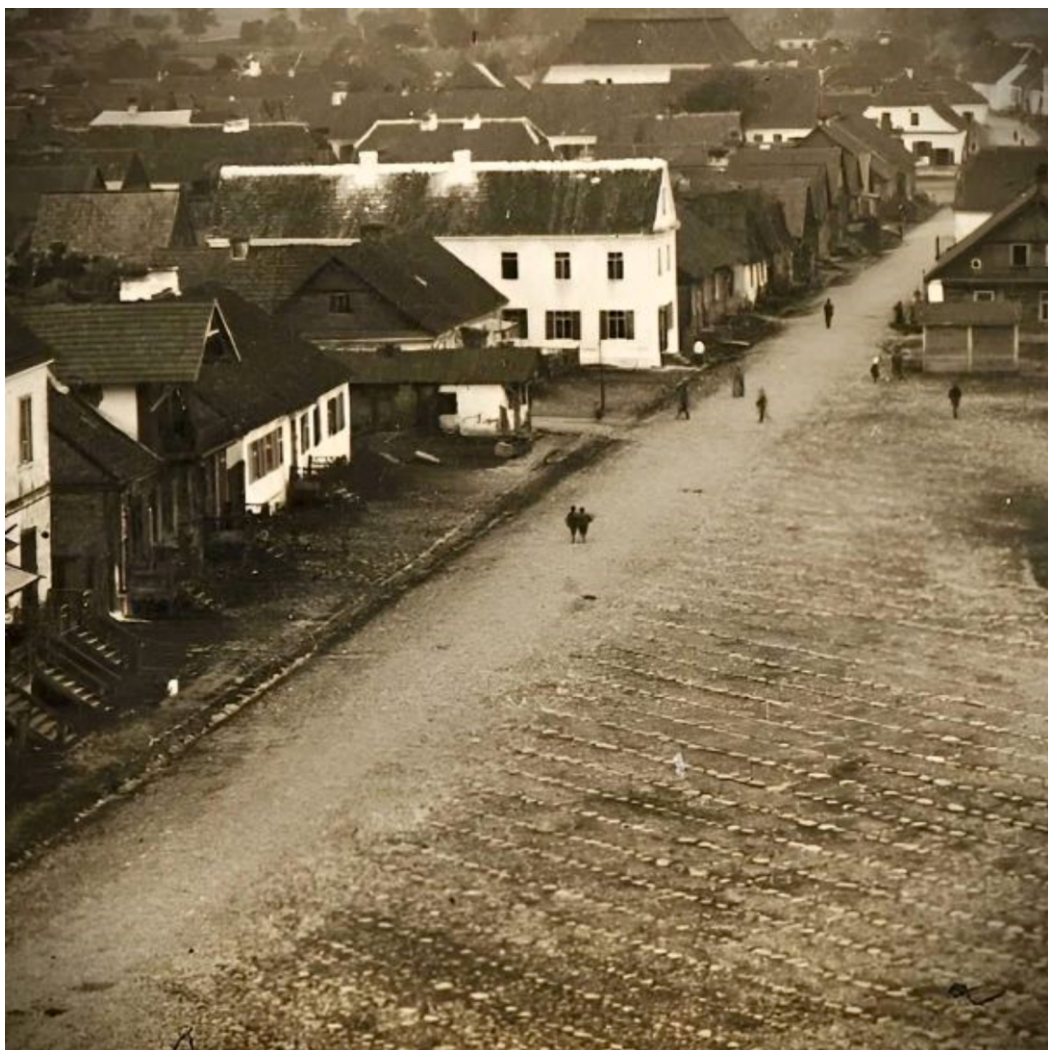
Prowadzenie: Dr **Monika Szablowska-Zaremba** (KUL, Lublin)
Dr **Przemysław Zarubin** (Muzeum Krakowa – Oddział Stara Synagoga)

1. Mgr **Piotr Wojtanek** (UP, Słupsk)
Spółeczność żydowska na zachodnich rubieżach I Rzeczypospolitej oraz w czasach zaboru prusko-niemieckiego na przykładzie miasta Wałcz
2. Mgr **Paweł Roszkowski** (Muzeum Podlaskie w Białymstoku; UwB)
Tykocińskie korzenie cadyka Elimelecha z Leżajska – przyczynek do dyskusji
3. Dr **Małgorzata Choińska** (Tykocin)
Identyfikowanie Żydów w źródłach chrześcijańskich i żydowskich w XVI–XVIII wieku: kategorie nazewnicze, imiona i przydomki
4. Dr **Michał Siedlecki** (Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego)
Ślady kultury żydowskiej w „Encyklopedii staropolskiej ilustrowanej” Zygmunta Glogera

Dyskusja: 18.40–19.00

Żydzi pod chałupą, olej, płyta pilśniowa, 1974

Tykocin, fot. sprzed 1939 r.

12 MAJA 2026 ROKU (WTOREK)

Tykocin

VI. ZWIEDZANIE SYNAGOGI W TYKOCINIE

Godz. 8.30 – Zbiórka przy wejściu do Książnicy Podlaskiej
(ul. M. Curie-Skłodowskiej 14a: wejście główne) i wyjazd
do Muzeum w Tykocinie

Godz. 9.30–10.30 – zwiedzanie Synagogi w Tykocinie
Oprowadza: **dr Krzysztof Jodczyk**

VII. OBRADY PLENARNE

Godz. 10.40–14.30

Sala w Domu Talmudycznym

Godz. 10.40

Powitanie Gości – Kierownik Muzeum w Tykocinie, Oddziału Muzeum Podlaskiego:
Dr **Krzysztof Jodczyk**

Część 1

Godz. 10.50–12.30

Prowadzenie: Prof. **Daniel Kalinowski** (UP, Słupsk)

1. Dr hab. **Leszek Hońdo** (UJ, Kraków)
Memorbicher – żydowskie księgi pamięci
2. Dr hab. **Magdalena Waligórska** (Humboldt-Universität zu Berlin)
*Żydowskie przedmioty życia codziennego w rzeczywistości pohołocaustowej
byłych sztetli*
3. Dr **Krzysztof Jodczyk** (Muzeum w Tykocinie)
Rachela – Janina – s. Paula. Errata do (auto)biografii
4. Dr **Monika Szablowska-Zaremba** (KUL, Lublin)
Inka/Mina. Pamięć, fotografia i autobiografia w twórczości Stanisława Wygodzkiego

Dyskusja: 12.10–12.30

Przerwa: 12.30–12.40

Część 2

Godz. 12.40–14.00

Prowadzenie: Dr **Marta Duch-Dyngosz** (Humboldt-Universität zu Berlin)

1. Dr **Magdalena Tarnowska** (UKSW, Warszawa)
Sztuka jako świadectwo i pamięć: formy wizualizacji doświadczenia Holokaustu w powojennej twórczości artystów polsko-żydowskich. Wybrane przykłady
2. Dr hab. **Beata Bolesławska-Lewandowska**, prof. IS PAN (Warszawa)
(Nie)Pamięć o nieobecnych: Zygmunt Gross – kompozytor
3. Lic. **Jakub Kloza** (UJ, Kraków)
Pamięć formy literackiej. Wokół jednego chiazmu Mieczysława Jastruna

Dyskusja: 13. 40–14.00

Przerwa: 14.00–14.10

Część 3

Godz. 14.10-15.30

Prowadzenie: Dr hab. **Beata Bolesławska-Lewandowska**, prof. IS PAN (Warszawa)

1. Dr **Marta Duch-Dyngosz** (Humboldt-Universität zu Berlin)
Figura domu żydowskiego w pamięci Żydów i nie-Żydów
2. Dr **Ewelina Feldman-Kołodziejuk** (UwB, Białystok)
Pamięć, postpamięć i upamiętnianie w memuarze graficznym Bernice Eisenstein I Was a Child of Holocaust Survivors
3. Dr **Łukasz Zabielski** (Książnica Podlaska im. Łukasza Górnickiego)
Topografia pamięci żydowskiego Białegostoku w „Yizkor” Janusza Taranienki

Dyskusja: 15.10–15.30

ZAKOŃCZENIE OBRAD:

Prof. **Jarosław Ławski** (UwB, Białystok)

Dr **Krzysztof Jodczyk** (Muzeum w Tykocinie)

Aranżacja stołu szabatowego na wystawie stałej w Synagodze z obrazem Franciszka Smuglewicza (1745–1807) *Portret Żydówki w stroju szabasowym* ze zbiorów Muzeum w Tykocinie.

Gmach główny Książnicy Podlaskiej w Białymstoku, ul. M. Curie-Skłodowskiej 14a

VIII. ZWIEDZANIE TYKOCINA / PRZERWA OBIADOWA

Godz. 15.30–17.00

Proponujemy:

Albo: oprowadzanie tematyczne „Znani i nieznani mieszkańcy Tykocina”, które poprowadziłaby pracownica z Muzeum w Tykocinie – **Maria Komarowska**.

Albo: obiad w jednej z tykocińskich restauracji (na koszt własny).

Godz. 17.00 – powrót autokarem do Białegostoku

Materiały z sesji w roku 2026 zostaną opublikowane w Naukowej Serii Wydawniczej „Colloquia Orientalia Bialostocensia” w 2027 roku (jako XV tom „Studiów Żydowskich”), wydawanej przez Książnicę Podlaską oraz Katedrę Badań Filologicznych „Wschód – Zachód”.

Informacja o publikacji:

Publikacja ma charakter monografii naukowej recenzowanej i punktowanej, wydanej w wydawnictwie z listy MNiSW.

Prosimy o nadsyłanie tekstów w nieprzekraczalnym terminie **do 30 września 2026 roku** na adres: jlawski@wp.pl

Wymagania wobec tekstów:

- Teksty od 10 do 30 stron maszynopisu, przypisy dolne.
- Prosimy o (mile widziane) ilustracje dobrej jakości.
- Do tekstu dołączamy w kolejności następującej:
 - Bibliografię: od 10 do 30 pozycji.
 - Streszczenie (polskie, angielskie lub rosyjskie) z przetłumaczonym tytułem i przetłumaczoną afiliacją autora.
 - Słowa-klucze (w zależności od tekstu referatu: polskie, angielskie, rosyjskie).
 - Notę o autorze: ½ strony (imię nazwisko, stopień, tytuł, miejsce pracy, zainteresowania, główne publikacje, projekty, hobby, miejsce zamieszkania).
- Prosimy o podanie na pierwszej stronie pod afiliacją numeru ORCID pracownika.

colloquia
orientalia
bialostocensia

LITERATURA/HISTORIA

Biblioteka Uniwersytecka im. Jerzego Giedroycia i budynek Wydziału Filologicznego
w Kampusie Uniwersytetu w Białymstoku, ul. K. Ciolkowskiego 15

**XV KONFERENCJA z cyklu „Żydzi wschodniej Polski”:
„Formy pamięci żydowskiego świata”,
Białystok – Tykocin 11–12 maja 2026 r. PROGRAM**

Białystok 2026

Opracowanie: Jarosław Ławski

Współpraca redakcyjna: Krzysztof Jodczyk, Łukasz Zabielski

Skład i oprac. graficzne: Ewa Frymus-Dąbrowska

Druk: Wydawnictwo PRYMAT, Mariusz Śliwowski